

A titkárnő

— Mi volt az édesapja foglalkozása? Cseléd? — kérdezem.

— Nem tudom. A földmunkából élt, napszámoskodott, amikor megalakultak a téveszek, belépett, onnan az állami gazdaságba jött, mezőgazdasági munkásnak. Szakmája nem volt, kocsiszkodott, fogatoskodott, növénytermesztésben dolgozott.

A titkárnő öszülő, pedig még csak 28 éves. Elég régen vannak ősz hajszálai, szerinte nem függ össze életkorával, a megített ételtől sem.

— Emlékezetem szerint mindig volt mit ennünk. Tanyán laktunk, onnan a faluba jártunk az iskolába. Nyolcan voltunk testvérek, tőlem csak egy idősebb, a bátyám. Komolyabb játékokat, ajándékokat nem kaptunk. Inkább csak beszélgettünk, egymással játszadoztunk, kölcsönadtuk egymásnak a ruhákat, ha kinőttük. En kaptam mindig az újat. Nem voltam kedvenc, tudtam, hogy úgy használhatom az új holmit, hogy az mindenképp — mondja a titkárnő. — Egy-két tehenünk mindig volt. főeledelünk a tej, azt nagyon szerettük, és minden délelőtt főzött anyukám. Leggyakrabban paprikás krumplit, kétszer-háromszor egy héten.

— Kik voltak a cselédek? — Elég keveset hallottam róluk, sokat nem tudok mondani. Abból élhettek, hogy elmentek másik házba, tanyába dolgozni, napszámot kaptak, pénzt, vagy más juttatást.

— A summások, a szellérek?

— Hát ők is így, valahogy. Molnár Sárika hét testvére közül mind tanult, mindnek szakmája van és érettségije. Egy diplomás, egy most küzd a diplomáért.

— Minek érzi magát? Munkásnak, parasztnak, értelmiséginek?

— Munkakörömnél fogva alkalmazott vagyok, munkásnak nem érzem magam, bár szerintem csak előny származhat abból, ha valaki munkás. Például a lakásépítésben is.

— Maga is kap — mondom.

— A tanyákat felszámolják, és így én is kapok támogatást. A gazdasági kölcsön 100 ezer forint, az OTP kölcsön 80 ezer, a saját hozzájárulás pedig a vételár 10 százaléka. Mi 220 ezer forintért veszünk. Ha legközelebb jön, már megneézheti. Három szoba, előszoba, konyha, fürdőszoba, kiskonyha és két mellékhelyiség. Az enyém lesz, a nevére írodik.

Molnár Sárika hajadon. Apja meghalt. Jelenleg hatan élnek, ennyien költöznek a városi házba. A családnak Sárika nyújtja a legtöbbet, ő csinálta a legnagyobb karriert. Három éve titkárnő. Családfenntartónak számít.

A Molnár családban mindnyájan dolgoznak, vagy tanulnak, esetleg dolgoznak és tanulnak. Havonta 6 ezer forint körül keresnek, ehhez hozzájön, ami a tanya mellett a kertben megterem, és a különböző juttatások. Az otthoni munkát az édesanya, özvegy Molnárné vállalta magára. Baromfit tart, egy-két hizót.

— A munkahelyemet szeretem — mondja Molnár Sárika. — Amikor a lakásvásárlásba bementem, át gondoltam mindent, hiszen harmincöt év alatt törleszttem le majd a kölcsönt, itt akarok végig maradni a gazdaságban. Tavaly elvégeztem leve-

lezón a középiskolát, a napi ingázás mellett. Mindenképpen megváltozik, könnyebbül az életem, ha már beköltözünk. Bár egy kicsit sajnálom a tanvát, nyugalmat ad, nyitabb, és talán az emberek jobban megértik, szeretik egymást.

A titkárnő az üzemből reggelizik és ebédel. Szereti az üzemi kosztot. Este fél hétre ér haza, édesanyja melegegíti a délutáni főzött ebédet — a többiek akkorra érnek haza —, és megvacsoráznak. A család napközben nincs egvűtt, a mama kivételével mindenki ingázik vagy kolléga. Szabad szombatokon találkoznak, névnapokon, ünnepeken, akkor megterítik az asztalt, húsléves fő, rántott hús, körettel, befőtt, sütemény és ital kerül az asztalra. Nyáron a gágon, télen pedig a konyhában. Abroszt simítanak az asztalra, és csak mély tányérokat használnak. Étkészletük van, de nem vergődnek vele.

A tanya egy szoba, egy konyha. A szobában négy heverő van, a konyhában egy, ezt a kolléga fiú használja. A szobában két heverőt összetoltak, azon alszik három lány, egy heverőn a mama, egy heverőn pedig a legidősebb fiú.

— Szokott kirándulni? — kérdezem.

— Minden évben. A gaz-

daság is rendelkezik üdülővel. Külföldön is jártam már Jugoszláviában, az NDK-ban, Csehszlovákiában.

— A mama járt már üdülőn?

— Nem. Anyukám még nem volt színházban, kiránduláson, külföldön, de még a Balatonnál sem. Csak moziban. A családból már mindenki volt, ő még nem. A házhoz nagyon ragaszkodott mert ebben a városban született, a gyerekek is itt vannak, meg a közelben, ez volt a vátya. Ez a legnagyobb ház az életünkben.

— Hogyan rendezik be a lakást?

— A meglévő bútorunk kevés, de majd részletre veszünk. Egy szoba lesz a nőké, a középső a vendégszoba, egy pedig a férfiaké. A család együtt döntötte el.

A Molnár család végigdolgozta az életét, s a szülők nem jutottak el addig, mint 28 éves korában a lányuk Havonta majd 480 forintot iörleszt a saját házáért.

— És a többiek? A testvérei csak vendégek lesznek a házban?

— A nevemre kerül, de a többieknek is az otthona lesz, amíg együtt leszünk — mondja. — Nagyobb viszálykodás nem fordult elő közöttünk, mi egészen jól, s együtt vagyunk.

Sz. Lukács Imre

Muzsikus-utánpótlás

A Német Demokratikus Köztársaság közismert zenei hagyományairól, zenekultúrájáról. Ez megnyilvánul az oktatásban is: énekre, zenére már az óvodáskorban tanítják a kisgyermeket, s az ott elsajátított anyag, a zene szeretete elkíséri őket a középiskolába és az egyetemekre.

Az iskolai ének- és zeneórák zenei történelmi, zeneelméleti műveltséget nyújtanak. A tanórákat kiegészíti a közös hangverseny- és operalátogatás.

A tehetséesebb gyermekeknek zeneiskolák nyújtanak feloldási lehetőséget. Az NDK-ban jelenleg 89 zeneiskola működik, amelyekben több mint 34 ezer fiatal tanul. Közülük a lezibbák — évente mintegy háromszázan — zenei műveltségi főiskolára kerülnek. Négy ilyen főiskola van az országban: Berlinben, Drezdában, Lipcésben és Weimarban. Ez utóbbi egyébként Liszt Ferenc nevével viseli.

A fiatal tehetségek bemutatására számos alkalmat kínálkozik. Lipcésben négyévenként rendezik meg a Bach-versenyt, kétevenként pedig Zwickauban a nemzetközi Schumann-versenyt. Ezeket a versenyeket természetesen más országok fiatal zenei művészei is versenyezhetnek. Legutóbbi Bach-versenven néldávi szovjet, magyar, NDK-beli, francia, osztrák, svéd, amerikai és NSZK-ból érkezett fiatalok szerepeltek nagy sikerrel.

Feltárják a nagyszombati légiós tábor

A nyugat-szlovákiai Nagyszombat — ma Trnava — közelében nagyarányú ásatásokat végeznek a Szlovák Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének munkatársai. A környéken 1965-ben szántás közben római építkezésekről tanúsító tégladarabokra bukkantak. A rendszeres ásatások során előkerült leletek azt bizonyítják, hogy ezen a területen a IV. században római katonai állomáshely volt. Több favázas épület alapját, nagy kiterjedésű, oszlopos paliszád erődítmény nyomait és a késői római kor germán típusú házait tárták fel eddig.

A légiós tábor külső részén igen figyelemreméltó favázas szerkezetű kutakra és két bemélyített ház nyomára bukkantak. A sűrűn előforduló szövőszék-nehézek alapján arra következtetnek, hogy szövőműhely volt itt, s ez egyedülálló lelet Európában. A légiós állomás külső részén, ahol gazdasági termelői tevékenységet folytattak, római technikával párosult germán építélelemek jellemzik.

A leletek között a III-IV. századból származó pénzérmék, vasszögek, ajtóvasalások, késői római kori vállkapocs, díszes bronztűk is előkerültek. A település barabbar elemeire az egyrészes bronzcsatok és kerámia tárgyak utalnak.

A nagyszombati légiós állomáshely feltárása elősegíti a Vág völgyén és a Kláraszoroson át a Balti-tengerig vezető Borostyán út egykori szakaszának közelebbi megismerését. A kutatók eredményei pedig Pannónia katonai történetének felderítéséhez, valamint a Duna-vidék római-germán kapcsolatainak megismeréséhez ad támpontokat.

(BUDAPEST—PRAGOPRESS)

A Somogyi-könyvtár kiadványa

Olvasókörök Vásárhelyen

A megyében fellendült helytörténeti kutatómunka hasznát-értelmét nem szükséges bizonygatni. A sorrendre megjelenő tanulmányok, kötetek figyelmet és érdeklődést keltenek — a tapasztalat szerint nemcsak a szűkebb szakmában, hanem a táj lakóiban; egyre szélesebb, múltból-történeemből tanulni vágyó olvasóközönség között.

A Somogyi-könyvtár kiadványainak sorában most megjelent tanulmánykötet, *Hajdú Géza: Vásárhelyi egyletek és könyvtárak 1827—1944* című munkája nem egyszerűen egy a helytörténeti kutatómunka produktumai között. Manapság, amikor az olvasási kultúra általánosává válna a művelődéspolitika egyik legfontosabb célja, nehezen nélkülözhetik a szakemberek — a népművelők és a könyvtárosok — a szakma múltjának ismeretét. A kötet hiányt szüntet meg: számba veszi a Vásárhelyen különösen fejlett olvasóköri élet "egységét", részletesen ismerteti működésük módját, léteget. A "mai közművelődésünk bölcsői, gyökerei", a "...könyvtárügy kezdetei", a hajdani olvasókörök történetének feldolgozásakor a szerző munkahipotézisével a következők voltak: „Az olvasóköröknek és egyéb közművelődési egyesüléseknek nemcsak demokrácia- és műveltségpótló szerepük volt, hanem a korlátozottan működő politikai pártok hiányzó a'apszervezetét pótoták, nem is csupán a közművelődés állami gondoskodásának hiánya hozta létre őket, hanem a hatalmas mozaikmat egészében kísértelne! kénthetjük arra, hogy általakítsa a fönnálló társadalmi rendet, és a művelődés segítségével — a munkásságól és a különböző paraszti telegtől a kispolgárságig —

tömeges fölemelkedést érjen el.” A könyvben rögzített kutatási eredmények igazolták — egyúttal jól használható ismeretanyagot tartanak a művelődési mai irányítói és gyakorlati szakembereit, a helytörténet kutatói elé.

S. E.

Mit kínálnak jövőre a filmszínházak?

Jövőre lesz harminc esztendeje, hogy megszületett az új szocialista nemzeti filmgyártásunk, és állami kézbe került a filmforgalmazás is. Az évfordulóra rendezik meg Pécsen február derekán a jubileumi *X. Magyar Játékfilmszemlélet*, amelyen az idén készült magyar filmek szerepelnek, s szakmai tanácskozással, kiállításokkal egészítik ki a vetítési programot. Erre az alkalomra jelenik meg a MOKÉP ajánló *filmográfiája*, mely a magyar film harminc esztendejét öleli föl, s bizonyára nagy segítséget jelent majd a moziüzemi vállalatoknak is. Ugyancsak februárban ismétlik meg — a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsával és a moziüzemi vállalatokkal közösen — a *Filmnapok falun* rendezvényeit, ahol szintén zömmel hazai alkotásokat láthat a közönség, néhány ösbemutatóval. Augusztusban lesz 30 éves évfordulója a filmforgalmazás államosításának: 27-én országos méretű akciólt lesz, amelyen a *Magyar Film Napja* címmel, amikor is az ország valamennyi moziójában magyar filmet vetítenek, megemlékezéseket tartanak, filmművészek találkoznak a nézőkkel. Szeptemberben boonyítják le a már hagyományossá váló *Munkásfilmnapok*-ot, s ugyancsak a jövő esztendő érdekessége, hogy megrendezik a különböző országok filmgyártását reprezentáló heteket, így az olasz, a csehszlovák, a lengyel, a bolgár és az NDK filmhetet.

Jövőre 207 játék- és dokumentumfilm, illetve rövidfilm-összeállítás bemutatását tervezi a MOKÉP. Közülük 118 a szocialista országok filmgyártásának alkotása, 76 a tőkés országoké, míg 7 a fejlődő országok terméséből kerül ki. Előreláthatóan 30 ország műveit mutatják be, zömmel szovjet, amerikai, francia, olasz és a baráti szocialista országok produkcióit. A premierek mellett természetesen műsoron tartják a már forgalomban lévő játékműveket is. A MOKÉP forgalmi állományában jelenleg 1485 film szerepel, 6284 nór-

mál kópiával. Közöttük 412 magyar film 1935 kópiája található. A közművelődési feladatokat szempontjából fontos anyagokból 1978-tól kezdődően fokozatosan *törzsszállományt* alakítanak ki. A politikai-művészi szempontból értékes alkotások közül egyebek között a következőket láthatja jövőre a közönség: Fábri Zoltán *Magyarok* című alkotása a második világháborúban kíséri nyomon egy Németországban munkát vállaló parasztközösség tragikus sorsát. Paraszi környezetben játszódik Kovács András új filmje is. A Gál István regényének felhasználásával készült *Ménesgazda*. Mondhatni, ennek kronológiai folytatása Mihályfi Imre filmje, a *Közös bűn*, Galgóczy Erzsébet kisregényéből. Bacsó Péter *Aramlítése* két testvér összetartozásának történetét dolgozta fel, Mészáros Márta a nők helyzetének elemzését folytatja az *Ok kettő* című filmjében, míg Sára Sándor történelmi témát dolgoz föl, az 1848—49-es magyar szabadságharc egyik epizódját, a *Nyolcvan huszárbán*. A külföldi filmek közül a szovjet *Felemelkedés* két partizán tragikus sorsáról szól: L. Sepityko alkotása a nyugatberlini fesztivál nagydíját nyerte el. Érdeklődésre tarthat számot az úrutazás történetét feldolgozó *Csillagok perc* (*Gagarin*) — a megvalósult álom — című szovjet film is. Az amerikai központi hírszerző ügynökséget, a CIA-t leplezi le Sydney Pollack a *Kondor három napja* című alkotásában, s bemutatják a Tariáni testvérek Cannes-i nagydíjas filmjét, a *Család urát* is. Várhatóan az év elején kerül a mozik műsorára fejlődő országok terméséből kerül ki. Előreláthatóan 30 ország műveit mutatják be, zömmel szovjet, amerikai, francia, olasz és a baráti szocialista országok produkcióit. A premierek mellett természetesen műsoron tartják a már forgalomban lévő játékműveket is. A MOKÉP forgalmi állományában jelenleg 1485 film szerepel, 6284 nór-

Az Acta Geographica új száma

A földrajzi acta 1977. évi száma 12 szerző 10 tanulmányában közli a Természeti és a Gazdasági Földrajzi Tanácsok oktatónak legújabb tudományos eredményeit. A 140 oldal terjedelmű, gazdagon illusztrált tanulmánykötet orosz és angol nyelvű kiadás, így hozzájárul a tanszékek külföldi kapcsolatainak bővítéséhez is.

Krajko Gyula: *A gazdasági körzetek taxonómiai szerkezete az Alföldön* című tanulmánya széles körű kutatómunkára épülve hasznos információkat szolgáltat a területfejlesztés irányának meghatározásához. Abonyi Gyuláné: *Az élelmiszer-gazdasági főágak faktoranalitikus modell alapján mért fejlettségi szintjének területi differenciáltsága és összehangja* című munkája a gazdálkodás területi tervezésének és tervezésének javítását célozza. Mészáros Rezső: *Ipari tevékenység Bács-Kiskun megye termelőszövetkezetekben* című dolgozata a címben jellettek összefüggéseit és területi kapcsolatait elemzi.

A Tóth József—Dövényi Zoltán szerzőpár *A népesség,*

fejlesztés folyamatok főbb jellemzői Magyarországon 1900—1941 közötti című anyagban százdunk első felének demográfiai folyamatait, jellemző főbb ismérveket határozza meg. Krajko Gyula—Abonyi Gyuláné—Gál Lászlóné közösi tanulmánya. *A területi struktúra átalakítására vonatkozó vizsgálatok a Békési alkörzet példáján*, a területi hatékonyság növelését szolgáló racionális gazdasági szerkezet kialakításához járul hasznos információként. Viktor Frolóv *Csehszlovákia ipari fejlesztési ütemének hatásától* fr az ország ágazati és területi szerkezetének alakulására. Jakucs László *Magyarország karsztvidékeinek kialakulását, szerkezetét, fejlődéstörténetét* mutatja be sokrétűen, s ismerteti ezek típusait. Jakucs László—Bárany Ilona—Mezősi Gábor a Moszkvában megrendezett XIII. Nemzetközi Földrajzi Kongresszus elméleti geomorfológiai eredményeit összegezi. Andó Mihály—Vágás István a *tiszai vízrendszerek árvidékeinek főbb jellemzőiről* szöveva átfogó természeti földrajzi szemlélettel vizsgálják a tiszai vízrendszer árvidékeinek problémáit. Bárany Ilona—Mezősi Gábor *A karsztkörzetről néhány faktorának kapcsolata egy búkai dolina példáján* című munkájukban a talaj mikroflórájának expozíciós különbségeire hívják fel figyelmünket.

Megrágalmazott kutya

Pireuszban (Görögország) lajdonított el a házból. A torjgy férfi betört egy villába, amelynek kerü kapuján egy tábla mellé egy papírdarabot tűzött: „Következő szávrakkal: „Ne rágalmaztatók az állatokul — több értéktárgyat tu-